

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Pro negante nostra sententia homogeneam compositionem metaphysicam probanda, notationes.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

tes, suam circa præsentem vniuersalem difficultatem videntur mentem aperuisse, vel saltem indicasse.

4 Igitur de Idea diuina (quæ Scientia rerum faciendarum est, vel Verbum illà à Patre productum, (vel, quidquid nunc velis) agentes Theologi, communiter docent, per rationem, & metaphysicè plures esse, ex quibus tanquam partialibus conceptibus Idea totalis omnium factibilium metaphysicè componatur: ac proinde idem de Scientia, Omnipotentia, Amore etiam necessario, Immenfitate, Aternitate, atque fere reliquis Attributis videntur dicturi: quare vniuersim diuinis Attributis formaliter sumptis, metaphysicam homogeneam compositionem minime repugnare, etiam reuera de Ideis aliam esse rationem ostendimus controu. 2. d. vlt. Citatur pro Idearum pluralitate, ac diuisibilitate metaphysica Scotus in 1. d. 36. qu. 1. sed extra rem: nam Idearum nomine non diuinum aliquid, sed creaturas ipsas in Deo existentes esse putat: quo pacto non solum formaliter, sed realiter inter sese, & à toto Idearum conuincto distinguuntur, neque Attributum diuinum sunt. Citantur etiam S. Thom. 1. par. quæst. 15. art. 2. quem ibi interpretes sectantur Aletis qu. 27. m. 4. S. Bonauent. in 1. d. 35. art. 1. qu. 3. Ricard. d. 36. art. 2. qu. 3. Agid. art. 2. qu. 2. ad 1. Argentina q. 1. art. 1. in it. Capreol. ibi conclus. 3. Durand. d. 36. q. 4. num. 5. quamuis enim dicat melius dici in Deo vnam tantum esse Ideam, tamen plures rationes ideales admittit: quare in primo vnitatem, & indiuisibilitatem realem, Idearum diuinarum, quas in secundo diuisibiles metaphysicè & per rationem admittit, attendisse videtur. Est sententia nostri Vasquez 1. p. d. 73. cap. 1. n. 3. vtr. *hoc saltem*, Soarij lib. 3. de Attribut. cap. 5. num. 14. & 15. ubi eam communem vocant, videnturque sententia Aug. lib. 6. qq. 83. qu. 46. & epist. 115. sine. & Dionys. cap. 1. & 5. de diuin. nom. ubi Ideas, & rationes ideales diuinas plures absolute vocant, atque vniuersim Theologi omnes non de Idea, sed de Ideis diuinis, disputant.

5 Contra vero Albertus Magn. in 1. d. 37. art. 9. commodius, meliusque dici in Deo, vnam esse omnium rerum Ideam, quam plures docuit. Cui & Aureolus consentit apud Capreol. citato articulo. & Marsil. in 1. d. 35. q. 1. prologi art. 1. par. 1. dicens Ideas in se, & ex parte obiecti sui distingui solummodo: ni forte è sua Nominalium Schola, nullam aliam distinctionem, quare neque compositionem metaphysicam formalitatum, seu pradicorum rei eiusdem admittat, sed solum in terminis, seu connotatis in ordine ad quæ tota simul, & indiuisim concipiuntur. Sed licet ita de diuisibilitate, & compositione metaphysica diuinarum Idearum videantur Patres, & Doctores citati, ac proinde generatim in diuino hoc prædicato, (quare, & in aliis Attributis metaphysicam compositionem admittit. Non tamen ita plane eam in intrinseca formalitate diuina Idearum eam admittunt,) vt opus erat ad hoc, vt pro affirmante sententia in re præsentem recitarentur. Nam Vasquez citato loco docet, nomen Idea relatiuè ad creaturas, relatione rationis necessario constare, cum, quoad intrinsecum Deo, præque diuinum, absolutum quid omnino à creaturis sit, ac proinde plures dici, atque diuidi in plures, quia de eis, vt eas concipimus, loquimur. Concipimus autem eas vt plures rationis relationes ad creaturas. Soarez vero citatus fatetur, Ideas concipi à nobis, cum respectu rationis ad creaturas: ac necessario eas ita à nobis concipi tenetur fateri cum num. 17. dicit Ideam eo nomine significari, vt terminum adæquatam creaturæ mensurata, mensurabilis ad ipsam: quod rationis relationem inuolueret necessario ait: proindeque pro varietate commensurationum earum, quæ in diuersis creaturis sunt, varias pluresque diuinas Ideas absolute dici posse: in quo cum Vasquesio, cuius tandem conuenit, atque quæ pro se respondit nullo 17. Suarum contra illum impugnationum solutiones fecit. Itaque (vt plura hic de diuinis Ideis in tempestiuè non miscuimus) satis ex his constat, Doctores, & Patres hosce de diuisibilitate, adhuc metaphysicè, diuinarum Idearum, quoad intrinsecum Deo, & quod diuinum est, certo non loqui. Id quod August. loco citatæ Epistolæ satis insinuat, dicens, *Varias hominum rationes* (non autem dixit Dei) in illa sinceritate, id est vnitatem, *Viuere.*

CERTAMEN II.

Pro negante nostra sententia, homogeneam compositionem metaphysicam probanda, notationes.

1 Secundam hanc præfixam Conclusionem de Ideis diuinis loquentes videntur etiam generaliter indicasse Magnus Albertus, & Aureolus locis citatis, ac fortè Marsilius. Vt autem illam solide, ac metaphysicè probemus, duo stantissima certissima sunt. Alterum ex dictis in Physicis controuersis de infinito. Alterum ex Metaphysica, & Theologia certissimum. Primum est discrimen inter infinitum simpliciter ex genere, seu specie, & essentia sua tale, & infinitum secundum quid non ex genere, seu specie, & Essentia sua tale est in eis habeat infinitatem. Etenim quod simpliciter & absolute, siue ex genere, & essentia sua infinitum est, nequit sine infinitate sui generis concipi, ne dum esse; quod autem non simpliciter, & absolute, sed secundum quid, ac non ex genere, & Essentia sua, & per additionem partium, intra illam infinitum est, bene esse, concipique potest sine infinitate illa secundum quid, intra illam speciem.

2 Inde aliud aperitissimum, atque ad rem nostram valde notandum discrimen inter vtrunque infinitum deprehenditur. Cum enim, quod simpliciter, & absolute, seu ex genere, & essentia sua infinitum est, finitum aliquid intra illam non habeat, nec habet vnde ei addi aliquid possit speciei, seu generis illius: quia infinito, qua parte infinitum est, impossibile est aliquid in eo genere, quo infinitum est adiangi: vti ex terminis patet, atque in linea, quæ versus vnam partem infinita est, nihil ab ea parte addi ulterius potest: quia neque ab illa terminum habet: sicut neque æternitati à parte post animæ rationalis, & Angeli addi duratio à parte post vllatenus potest. Ei autem quod ex specie, & essentia sua infinitum non est, quare neque absolute, & simpliciter infinitum sed secundum quid constituto intra suam speciem, addi intra illam alia, & alia possunt partes in infinitum, quousque infinitarum additione, infinitum secundum quid euadat: vt quantitati, siue continuæ, siue discretæ, & intentioni qualitarum euenire posse putatur.

3 Ex inde vero vterius inter vtrunque infinitum discrimen aliud elucet: quod infinitum, non simpliciter, & ex genere, seu specie, & essentia sua, sed secundum quid, & per additionem aliarum, & aliarum partium, speciei eiusdem infinitum tale est per denegationem termini solummodo intrinseci: quia scilicet, quod ita infinitum est, tot intra se partes cohibet, vt nec numerum subite possint, nec vicima illius pars sit assignabilis, vltra quam alia, & alia assignabiles intra illud non sint: quare optime ab Aristotele, & Philosophis eiusmodi infinitum definitur: *Cuius partes accipiuntur semper restant alia, & alia ipsius accipiendæ ac proinde necessario intra ipsum terminus ea parte, qua infinitum est, esse non potest.* Vnde si vtrunque linea, vel duratio creata ponatur infinita, versus neutram partem terminum habebit intrinsecum: atque adeo per denegationem termini intrinseci, infinitum eiusmodi infinitum necessario erit. Non autem per denegationem termini extrinseci sed enim denegatio etiam hæc termini, etiam extrinseci, quæ infinito secundum quid, & non è genere, & essentia sua tali, conuenire negatur, non ita intelligi debet, quasi dicamus extrinseci aliqua mensura, ea parte, qua infinitum est posse illud terminari, aut coerceri: id enim in terminis implicat; sed quia extra ipsum partes eiusdem rationis, & generis alia, & alia, imò infinite alia, esse possunt. Ex eo enim quod linea, vel altera, vel vtraque parte sui infinita daretur, non inde alia, & alia lineæ partes, imò neque infinite alia lineæ partes, ac proinde neque infinite alia lineæ extra ipsam repugnarent: quim eo ipso, quod linea vna infinita possibilibus, vel admittatur, vel probetur, possibiles admittentur plures, & probabuntur. At vero infinitum absolute, & simpliciter, siue ex genere suo tale infinitum

infinium sanè est per denegationem termini intrinseci, non autem solum, sed per denegationem termini etiam extrinseci, ita mirum, ut nihil generis illius, siue ordine physico, si sit in eo infinitum sit, siue in ordine metaphysico, si sit è genere suo in ordine infinitum, esse possit; alioqui genus, & essentia, ipsius saluari absque infinitate posset: neque è genere, & essentia sua, & simpliciter infinitum, sed solum infinitum in genere, & secundum quid, contra suppositionem, foret.

5. Denique ex Theologia, & Metaphysica noto infinitatem simpliciter, & absolute, atque ex genere, & essentia sua talem soli Deo, omnibusque diuinis competere, ac proinde infinitatem per denegationem termini etiam extrinseci in illo genere, & ordine. Patet id quidem in essentia, & Essentia physica Dei, (quæ sola infinita physice simpliciter, & absolute est, per denegationem termini etiam extrinseci) cui si aliquid physicum, quod imperfectionem non inuolueret, atque extra ipsum esset (non solum in creaturis, quæ de facto sunt, sed in creaturis cunctis possibilibus) deficeret, infinitum simpliciter, & absolute non esset: quia terminum extrinsecum physice haberet: licet alia prædicata omnia, quibus physica Dei essentia illa constare intelligitur, infinita per denegationem termini intrinseci forent, quæ autem physice essentia Dei in ordine physico infinitas conuenit ea ipsa, neque in suo genere abfinitis infinitas prædicatis cunctis metaphysicis diuinis, ut digna Deo sint, & concipiatur debet competere: ut scilicet infinita in suo quæque genere simpliciter, & absolute, atque ex essentia, & conceptu suo sint: ac proinde per denegationem termini non solum intrinseci, sed etiam extrinseci: ita ut repugnet aliquid eius essentia, & generis, in quo unumquodque est, extra ipsum esse, aut verè concipi, quod diuinum prædicatum est, aut concipitur in illo genere.

CERTAMEN III.

Negativa nostra conclusio probatur, atque ab obiectionibus aseritur.

1. His, non prona solum, sed præcepta etiam est nostra negatiua conclusionis probatio. Etenim diuinum quodvis prædicatum, seu Attributum iure, & formalitate diuini infinitum simpliciter, & absolute in genere suo, atque è suo genere, & essentia est: sed quiddam in suo genere, atque ex genere, & essentia sua infinitum, simpliciter, & absolute est, tale est non solum per denegationem termini intrinseci, sed etiam extrinseci in illo genere, in quo est ergo quodvis prædicatum, seu Attributum diuinum est infinitum per denegationem termini, etiam extrinseci in genere illo, in quo est. Tum sic, id quod infinitum est in aliquo genere per denegationem termini etiam extrinseci, in illo necessario debet continere omnem formalitatem generis illius: ita, ut implicet aliquid illius generis extra ipsum esse: ergo diuinum, quodvis in genere, conceptu, & essentia sua infinitum simpliciter, & absolute est, ut diximus infinitum per denegationem termini, extrinseci etiam, ita omnem formalitatem illius generis in conceptu, & essentia sua claudit è conceptu, & essentia sua, ut nihil eius generis extra essentialem suum conceptum, esse verè, ac non fictè concipi queat: ergo implicet concipi verè, quin concipitur simul omnem sui generis, & ordinis formalitatem possibilem continens: ac proinde nequibit verè concipi potentia productiua Leonis diuina, quin concipiatur Omnipotentia, quia quiddam potentia diuina est in conceptu potentia diuina (quæ non nisi infinita simpliciter & absolute potentia diuina est) necessariò inclusa est, & sic de aliis Attributis.

2. Confirmatur, & explicatur hæc ratio: cum concipis potentiam productiua Leonis, scorsim à potentia productiua equi, & potentia productiua hominis, & sic à potentiis productiuis reliquorum omnium possibilium, concipisne potentiam infinitam formaliter: an non?

Christoph. de Ortega, de Deo Pno, Tomus I.

si concipis infinitam formaliter: ergo concipis eam ut potentiam productiua omnium possibilem contra te, & nec præcindis ex parte obiecti partem potentia diuina ab aliis. Probatur consequentia: quia de ratione potentia productiua infinita, formaliter talis est esse potentiam productiua omnium possibilem, siue non repugnantium; alioqui, licet non omnium, sed aliquorum potentia productiua esset formaliter, infinita potentia esse posset: quod est vesanum asserere, atque in mille absurda prolapsens. Nam nulla est potentia creata, quam infinitam non possis asserere: si dicas te nondum concipere, neque illam potentiam productiua Leonis, quam scorsim ab aliis diuidis esse formaliter infinitam, quousque omnium partialium metaphysicè potentiarum respectu possibilem omnium coniunctione, Omnipotentia, ac proinde infinitas potentia conseretur: ergo potentia illa productiua Leonis scorsim concepta diuina potentia non est. Patet: quia implicat diuinum aliquid diuinum esse, aut concipi, ac non concipi, & esse infinitum: ac proinde spectari potentias alias productiua aliorum omnium possibilem, ut infinita potentia concipiatur: quod ipsum est Potentiam, seu Omnipotentiam diuinam, qua diuinam (& idem est de Scientia, seu omni Scientia, atque Attributis aliis diuinis) è conceptu diuina ad omnia possibilem ea infectibili formalitate ferri comparari, atque extendi debere.

3. Quod si dicas, potentias illas paruales diuinas formaliter non esse scorsim sumptas, quia neque, ut sic, infinita sunt, sed abstrahere ab infinitate, atque à ratione diuini, quousque ceteris adiuncta, & collectiue sumpta cum infinitate rationem etiam diuinam potentia induant: malè, & indigne Deo respondebis: indignè quidem Deo: quia non alio modo infinitatem diuinorum prædicatorum concipis, quam infinitatem creatorum, v.g. infinitatem quantitatis, aut intensiõis qualitatum: quorum singula partes finite sunt, licet ut coniuncta cum aliis infinitum constituunt: vnde licet infinitas sit earum intra genus suum, non autem infinitas ex genere, & essentia sua, quod valde diuersum genus infinitatis est, & quod solum soli Deo, ac diuinis decet competere. Vnde constat malè etiam te respondere: cum diuinis prædicatis infinitatem ex genere, & essentia sua ea solutione non concedas. Insuper, cum iter infinitum, ac non infinitum seu finitum in nullo genere, & ordine medium detur, quippe quæ contradictoria in omni genere, & ordine opponantur, partialis illa potentia productiua Leonis, quam scorsim conceptam in Deo ponis, non solum ab infinitate abstrahat, sed erit finita ut sic, ac non infinita, seu infinitate negata: cum quo pugnat diuinam esse: non solum, quia, quiddam diuinum est, infinitum eo ipso est: sed quia multo magis debet non esse finitum, seu infinitate negatum, ut patet.

4. Iam quæ opponi huic conclusioni possunt, facile ex nostra hac ratione diluentur. Dices enim primo posse nos in Deo concipere Potentiam productiua Leonis scorsim è potentia productiua equi, & aliorum, quæ quidem, licet non diuisa realiter ab hac, verè tamen in Deo est, ac non fictè: non secus atque licet principium sentiendi, quod animal metaphysicè, & principium ratiocinandi, quod rationale metaphysicè est, idem realiter in homine sint: at quia principium, seu potentiam radicalem sentiendi, in ordine ad sensationem cogitare possumus scorsim à principio ratiocinandi, seu in ordine ad sensationem metaphysicè ex parte obiecti (apud nos, & omnes obiectiue præcidentes) eas formalitates diuidimus, distinctasque fatemur: ergo & potentiam productiua Leonis à potentia equi, distinctas metaphysicè in Deo fateri debemus. Responderetur ex dictis, posse nos quidem concipere potentiam, seu Omnipotentiam Dei, in ordine ad omnem tantum, quousque ita à nobis concipi, sed tamen cum duplici chimaera, seu ente rationis: altero inexcusabili, se tamen omnino ex parte nostri modi cognoscendi, quo potentia omnem relatum ad suum terminum, seu cum relatione ad ipsum necessariò concipimus: quemadmodum & Angelum admodum iuuenis necessariò concipimus. Alteri ex parte obiecti: quatenus potentiam diuinam, quæ, qua diuinam infinita ex genere, essentia sua, atque ad possiblem omnia producenda

H virtus,

ORTEGA
de Deo Pno
D. VIa